

1

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι
ποῦ μὲ βία μετράει τὴν γῆ.

2

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

3

Ἐκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κι ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
«ἔλα πάλι», νά σοῦ πῇ.

4

Ἄργειε νά'λθῃ ἐκείνη ἡ μέρα,
κι ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τὰ ἴσκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

5

Δυστυχής! Παρηγορία
μόνη σοῦ ἔμενε νὰ λὲς
περασμένα μεγαλεία
καὶ διηγώντας τὰ νὰ κλαῖς.

6

Καὶ ἀκαρτέρει καὶ ἀκαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,
ἓνα ἐκτύπαε τ' ἄλλο χέρι
ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά,

7

Κι ἔλεες: «Πότε, ἄ, πότε βγάνω
τὸ κεφάλι ἀπὸ τσ' ἐρμιές;».
Καὶ ἀποκρίνοντο ἀπὸ πάνω
κλάψες, ἄλυσες, φωνές.

8

Τότε ἐσήκωνες τὸ βλέμμα
μὲς στὰ κλάιματα θολό,
καὶ εἰς τὸ ροῦχο σου ἔσταζ' αἷμα,
πλῆθος αἷμα ἐλληνικό.

9

Μὲ τὰ ροῦχα αἵματωμένα
ξέρω ὅτι ἔβγαινες κρυφὰ
νὰ γυρεύης εἰς τὰ ξένα
ἄλλα χέρια δυνατά.

10

Μοναχὴ τὸ δρόμο ἐπῆρες,
ἐξανάλθες μοναχή·
δὲν εἶν' εὐκόλες οἱ θύρες
ἐὰν ἡ χρεία τὲς κουρταλῆ.

11

Ἄλλος σοῦ ἔκλαψε εἰς τὰ στήθια,
ἀλλ' ἀνάσασι καμμιὰ·
ἄλλος σου ἔταξε βοήθεια
καὶ σὲ γέλασε φρικτά.

12

Ἄλλοι, οἶμέ, στὴ συμφορά σου
ὅποῦ ἐχαίροντο πολὺ,
«σύρε νὰ 'βρῆς τὰ παιδιὰ σου,
σύρε», ἔλεγαν οἱ σκληροί.

13

Φεύγει ὀπίσω τὸ ποδᾶρι
καὶ ὀλογλήγορο πατεῖ
ἢ τὴν πέτρα ἢ τὸ χορτάρι
ποὺ τὴ δόξα σοῦ ἐνθυμεῖ.

14

Ταπεινότατή σου γέρνει
ἢ τρισάθλια κεφαλὴ,
σὰν πτωχοῦ ποὺ θυροδέρνει
κι εἶναι βάρος του ἡ ζωὴ.

15

Ναί, ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύει
κάθε τέκνο σου μὲ ὁρμὴ,
ποὺ ἀκατάπαυστα γυρεύει
ἢ τὴ νίκη ἢ τὴ θανῆ.

16

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

17

Μόλις εἶδε τὴν ὀρμή σου
ὁ οὐρανὸς ποὺ γιὰ τσ' ἐχθροὺς
εἰς τὴ γῆ τὴ μητρικὴ σου
ἔτρεφ' ἄνθια καὶ καρπούς,

18

ἐγαλήνεψε· καὶ ἐχύθει
καταχθόνια μιὰ βοή,
καὶ τοῦ Ρήγα σοῦ ἀπεκρίθη
πολεμόκραχτη ἡ φωνή.

19

Ὅλοι οἱ τόποι σου σ' ἐκράξαν
χαιρετώντας σὲ θερμά,
καὶ τὰ στόματα ἐφωνάξαν
ὅσα αἰσθάνετο ἡ καρδιά.

20

Ἐφωνάξανε ὥς τ' ἀστέρια
τοῦ Ἰονίου καὶ τὰ νησιά,
κι ἐσηκώσανε τὰ χέρια
γιὰ νὰ δείξουνε χαρά,

21

μ' ὅλον ποὺ 'ναι ἀλυσωμένο
τὸ καθένα τεχνικά,
καὶ εἰς τὸ μέτωπο γραμμένο
ἔχει: «Ψεύτρα Ἐλευθεριά».

22

Γκαρδιακὰ χαροποιήθει
καὶ τοῦ Βάσιγκτον ἡ γῆ,
καὶ τὰ σίδερα ἐνθυμήθει
ποὺ τὴν ἔδεναν κι αὐτή.

23

Ἀπ' τὸν πύργο τοῦ φωνάζει,
σὰ νὰ λέη σὲ χαιρετῶ,
καὶ τὴ χήτη τοῦ τινάζει
τὸ λιοντάρι τὸ Ἰσπανό.

24

Ἐλαφιάσθη τῆς Ἀγγλίας
τὸ θηρίο, καὶ σέρνει εὐθύς
κατὰ τ' ἄκρα τῆς Ρουσίας
τὰ μουγκρίσματα τσ' ὀργῆς.

25

Εἰς τὸ κίνημα τοῦ δείχνει,
πῶς τὰ μέλη εἶν' δυνατά·
καὶ στοῦ Αἰγαίου τὸ κύμα ρίχνει
μιὰ σπιθόβολη ματιά.

26

Σὲ ξανοίγει ἀπὸ τὰ νέφη
καὶ τὸ μάτι τοῦ Ἄετοῦ,
ποῦ φτερὰ καὶ νύχια θρέφει
μὲ τὰ σπλάχνα τοῦ Ἰταλοῦ·

27

καὶ σ' ἐσὲ καταγυρμένος,
γιατὶ πάντα σὲ μισεῖ,
ἔκρωζ' ἔκρωζ' ὁ σκασμένος,
νὰ σὲ βλάψῃ, ἂν ἤμπορεῖ.

28

Ἄλλο ἐσὺ δὲν συλλογιέσαι
πάρεξ ποῦ θὰ πρωτοπᾶς·
δὲν μιλεῖς καὶ δὲν κουνιέσαι
στὲς βρισιὲς ὅπου ἀγρικᾶς·

29

σὰν τὸ βράχο ὅπου ἀφήνει
κάθε ἀκάθαρτο νερὸ
εἰς τὰ πόδια του νὰ χύνη
εὐκολόσβηστον ἀφρό·

30

ὅπου ἀφήνει ἀνεμοζάλη
καὶ χαλάζι καὶ βροχὴ
νὰ τοῦ δέρνουν τὴ μεγάλη,
τὴν αἰώνιαν κορυφή.

31

Δυστυχία του, ὦ, δυστυχία του,
ὅποιοι θελεῖ βρεθεῖ
στὸ μαχαίρι σου ἀποκάτου
καὶ σ' ἐκεῖνο ἀντισταθεῖ.

32

Τὸ θηρίο π' ἀνανογιέται
πῶς τοῦ λείπουν τὰ μικρά,
περιορίζεται, πετιέται,
αἷμα ἀνθρώπινο διψᾷ·

33

τρέχει, τρέχει ὅλα τὰ δάση,
τὰ λαγκάδια, τὰ βουνά,
κι ὅπου φθάσει, ὅπου περάσει,
φρίκη, θάνατος, ἐρμιά·

34

Ἐρμιά, θάνατος καὶ φρίκη
ὅπου ἐπέρασες κι ἐσύ·
ξίφος ἔξω ἀπὸ τὴ θήκη
πλέον ἀνδρείαν σου προξενεῖ.

35

Ἴδού, ἐμπρός σου ὁ τοῖχος στέκει
τῆς ἀθλίας Τριπολιτσᾶς·
τῶρα τρόμου ἀστροπελέκι
νὰ τῆς ρίψης πιθυμᾶς.

36

Μεγαλόψυχο τὸ μάτι
δείχνει πάντα ὅπως νικεῖ,
κι ἄς εἴν' ἄρματα γεμάτη
καὶ πολέμιαν χλαλοή.

37

Σοῦ προβαίνουνε καὶ τρίζουν
γιὰ νὰ ἰδῇς πῶς εἴν' πολλά·
δὲν ἀκοῦς ποὺ φοβερίζουν
ἄνδρες μύριοι καὶ παιδιὰ;

38

Λίγα μάτια, λίγα στόματα
θά σᾶς μείνουνε ἀνοιχτά.
γιὰ νὰ κλαύσετε τὰ σώματα
ποὺ θὲ νὰ 'βρῇ ἡ συμφορά!

39

Κατεβαίνουνε, καὶ ἀνάφτει
τοῦ πολέμου ἀναλαμπή·
τὸ τουφέκι ἀνάβει, ἀστράφτει,
λάμπει, κόφτει τὸ σπαθί.

40

Γιατί ἡ μάχη ἐστάθει ὀλίγη;
Λίγα τὰ αἵματα γιατί;
Τὸν ἐχθρὸ θωρῶ νὰ φύγη
καὶ στὸ κάστρο ν' ἀνεβῇ.

41

Μέτρα! Εἴν' ἄπειροι οἱ φευγάτοι,
ὅπου φεύγοντας δειλιοῦν·
τὰ λαβώματα στήν πλάτη
δέχοντ', ὥστε ν' ἀνεβοῦν.

42

Ἐκεῖ μέσα ἀκαρτερεῖτε
τὴν ἀφεύγατη φθορά·
νά, σᾶς φθάνει· ἀποκριθεῖτε
στῆς νυκτὸς τῇ σκοτεινιά!

43

1. Ἀποκρίνονται καὶ ἡ μάχη
ἔτσι ἀρχίζει, ὅπου μακριὰ
ἀπὸ ράχη ἐκεῖ σὲ ράχη
ἀντιβούιζε φοβερά.

44

Ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια,
ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν,
ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια,
ἀκούω τρίξιμο δοντιῶν.

45

Ἄ, τί νύκτα ἦταν ἐκείνη
ποὺ τὴν τρέμει ὁ λογισμός!
Ἄλλος ὕπνος δὲν ἐγίνει
πάρεξ θάνατου πικρός.

46

Τῆς σκηνῆς ἡ ὥρα, ὁ τόπος,
οἱ κραυγές, ἡ ταραχή,
ὁ σκληρόψυχος ὁ τρόπος
τοῦ πολέμου, καὶ οἱ καπνοί,

47

καὶ οἱ βροντὲς καὶ τὸ σκοτάδι
ὅπου ἀντίσκοφτε ἡ φωτιά,
ἐπαράσταιναν τὸν Ἄδη
ποὺ ἀκαρτέρειε τὰ σκυλιά·

48

Τ' ἀκαρτέρειε. Ἐφαῖνον' ἴσκιος
ἀναρίθμητοι, γυμνοί,
κόρες, γέροντες, νεανίσκοι,
βρέφη ἀκόμη εἰς τὸ βυζί.

49

Ὅλη μαύρη μυρμηγκιάζει,
μαύρη ἢ ἐντάφια συντροφιά,
σὰν τὸ ροῦχο ὅπου σκεπάζει
τὰ κρεβάτια τὰ στερνά.

50

Τόσοι, τόσοι ἀνταμωμένοι
ἐπετιοῦντο ἀπὸ τῆ γῆ,
ὅσοι εἶν' ἄδικα σφαγμένοι
ἀπὸ τούρκικην ὀργή.

51

Τόσα πέφτουνε τὰ θέρι-
σμένα ἀστάχια εἰς τοὺς ἀγρούς·
σχεδὸν ὅλα ἐκεῖα τὰ μέρη
ἐσκεπάζοντο ἀπ' αὐτούς.

52

Θαμποφέγγει κανέν' ἄστρο,
καὶ ἀναδεύοντο μαζί,
ἀνεβαίνοντας τὸ κάστρο
μὲ νεκρώσιμη σιωπή.

53

Ἔτσι χάμου εἰς τὴν πεδιάδα,
μὲς στὸ δάσος τὸ πυκνό,
ὅταν στέλνει μίαν ἀχνάδα
μισοφέγγαρο χλωμό,

54

Ἐὰν οἱ ἄνεμοι μὲς στ' ἄδεια
τὰ κλαδιὰ μουγκοφυσοῦν,
σειοῦνται, σειοῦνται τὰ μαυράδια,
ὅπου οἱ κλῶνοι ἀντικτυποῦν.

55

Μὲ τὰ μάτια τοὺς γυρεύουν
ὅπου εἶν' αἵματα πηχτά,
καὶ μὲς στὰ αἵματα χορεύουν
μὲ βρυχίσματα βραχνά·

56

καὶ χορεύοντας μανίζουν
εἰς τοὺς Ἕλληνες κοντά,
καὶ τὰ στήθια τοὺς ἐγγίζουν
μὲ τὰ χέρια τὰ ψυχρά.

57

Ἐκεῖο τὸ ἔγγισμα πηγαίνει
βαθειὰ μὲς στὰ σωθικά,
ὅθεν ὅλη ἡ λύπη βγαίνει,
καὶ ἄκρα αἰσθάνονται ἀσπλαχνιά.

58

Τότε αὐξαίνει τοῦ πολέμου
ὁ χορὸς τρομακτικά,
σὰν τὸ σκόρπισμα τοῦ ἀνέμου
στοῦ πελάου τὴ μοναξιά.

59

Κτυποῦν ὅλοι ἀπάνου κάτω·
κάθε κτύπημα ποὺ ἐβγεῖ
εἶναι κτύπημα θανάτου
χώρις νὰ δευτερωθῇ.

60

Κάθε σῶμα ἰδρώνει, ρέει·
λὲς κι ἐκείθεν ἡ ψυχὴ
ἀπ' τὸ μίσος ποὺ τὴν καίει
πολεμάει νὰ πεταχθῇ.

61

Τῆς καρδιᾶς κτυπίες βροντᾶνε
μὲς στὰ στήθια τους ἀργά,
καὶ τὰ χέρια ὅπου χουμᾶνε
περισσότερο εἶν' γοργά.

62

Οὐρανὸς γι' αὐτοὺς δὲν εἶναι,
οὐδὲ πέλαγο, οὐδὲ γῆ·
γι' αὐτοὺς ὅλους τὸ πᾶν εἶναι
μαζωμένο ἀντάμα ἐκεῖ.

63

Τόση ἡ μάνητα κι ἡ ζάλη,
ποὺ στοχάζεσαι μήπως
ἀπὸ μία μεριὰ καὶ ἀπ' ἄλλη
δὲν εἶνι ἓνας ζωντανός.

64

Κοιτᾷ χέρια ἀπελπισμένα
πὼς θερίζουνε ζωές!
Χάμου πέφτουνε κομμένα
χέρια, πόδια, κεφαλές,

65

καὶ παλάσκες καὶ σπαθία
μὲ ὀλοσκόρπιστα μυαλά,
καὶ μὲ ὀλόσχιστα κρανία,
σωθικὰ λαχταριστά.

66

Προσοχὴ καμιά δὲν κάνει
κανεῖς, ὄχι, εἰς τὴ σφαγὴ·
πᾶνε πάντα ἐμπρός. ὦ, φθάνει,
φθάνει· ἔως πότε οἱ σκοτωμοί;

67

Ποιὸς ἀφήνει ἐκεῖ τὸν τόπο,
πάρεξ ὅταν ξαπλωθῇ;
Δὲν αἰσθάνονται τὸν κόπο
καὶ λὲς κι εἶναι εἰς τὴν ἀρχή.

68

Ὀλιγόστευαν οἱ σκύλοι,
καὶ «Ἀλλά», ἐφώναζαν, «Ἀλλά»,
καὶ τῶν Χριστιανῶν τὰ χεῖλη
«φωτιά», ἐφώναζαν, «φωτιά».

69

Λιονταρόψυχα, ἐκτυπιοῦντο,
πάντα ἐφώναζαν «φωτιά»,
καὶ οἱ μισοὶ κατασκορπιοῦντο,
πάντα σκούζοντας «Ἀλλά».

70

Παντοῦ φόβος καὶ τρομάρα
καὶ φωνὲς καὶ στεναγμοί·
παντοῦ κλάψα, παντοῦ ἀντάρρα,
καὶ παντοῦ ξεψυχισμοί.

71

Ἦταν τόσοι! Πλέον τὸ βόλι
εἰς τ' αὐτιά δὲν τοὺς λαλεῖ.
Ὅλοι χάμου ἐκέιτοντ' ὅλοι
εἰς τὴν τέταρτην αὐγὴ.

72

Σὰν ποτάμι τὸ αἷμα ἐγίνη
καὶ κυλάει στὴ λαγκαδιά,
καὶ τὸ ἀθῶο χόρτο πίνει
αἷμα ἀντὶς γιὰ τὴ δροσιά.

73

Τῆς αὐγῆς δροσάτο ἀέρι,
δὲν φυσᾷς τώρα ἐσὺ πλιὸ
στῶν ψευδόπιστων τὸ ἀστέρι·
φύσα, φύσα εἰς τῷ ΣΤΑΥΡΩ!

74

Ἄπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

75

Τῆς Κορίνθου ἰδοὺ καὶ οἱ κάμποι·
δὲν λάμπ' ἥλιος μοναχὰ
εἰς τοὺς πλάτανους, δὲν λάμπει
εἰς τ' ἀμπέλια, εἰς τὰ νερά.

76

Εἰς τὸν ἥσυχον αἰθέρα
τῶρα ἀθῶα δὲν ἀντηχεῖ
τὰ λαλήματα ἢ φλογέρα,
τὰ βελάσματα τὸ ἀρνί.

77

Τρέχουν ἄρματα χιλιάδες
σὰν τὸ κύμα εἰς τὸ γιαλό,
ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι παλληκαράδες
δὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμό.

78

Ὡ τρακόσιοι, σηκωθεῖτε
καὶ ξανάλθετε σέ μας·
τὰ παιδιὰ σας θέλ' ἰδεῖτε
πόσο μοιάζουνε μὲ σας.

79

Ὅλοι ἐκεῖνοι τὰ φοβοῦνται
καὶ μὲ πάτημα τυφλὸ
εἰς τὴν Κόρινθο ἀποκλειοῦνται
κι ὅλοι χάνονται ἀπ' ἐδῶ.

80

Στέλνει ὁ ἄγγελος τοῦ ὀλέθρου
πεῖνα καὶ θανατικό,
ποὺ μὲ σχήμα ἐνὸς σκελέθρου
περπατοῦν ἀντάμα οἱ δύο·

81

καὶ πεσμένα εἰς τὰ χορτάρια
ἀπεθαίνανε παντοῦ
τὰ θλιμμένα ἀπομεινάρια
τῆς φυγῆς καὶ τοῦ χαμοῦ.

82

Κι ἐσὺ ἀθάνατη, ἐσὺ θεία,
ποὺ ὅτι θέλεις ἡμπορεῖς.
εἰς τὸν κάμπο, Ἐλευθερία,
ματωμένη περπατεῖς.

83

Στὴ σκιὰ χεροπιασμένες,
στὴ σκιὰ βλέπω κι ἐγὼ
κρinoδόχτυλες παρθένες
ὁποῦ κάνουνε χορό.

84

Στὸν χορὸ γλυκογυρίζουν
ώραία μάτια ἐρωτικά,
καὶ εἰς τὴν αὔρα κυματίζουν
μαῦρα, ὀλόχρυσά μαλλιά.

85

Ἡ ψυχὴ μου ἀναγαλλιάζει
πὺς ὁ κόρφος καθεμιᾶς
γλυκοβύζαστο ἐτοιμάζει
γάλα ἀνδρείας κι ἐλευθεριᾶς.

86

Μὲς στὰ χόρτα, τὰ λουλούδια,
τὸ ποτήρι δὲν βαστῶ·
φιλελεύθερα τραγούδια
σὰν τὸν Πίνδαρο ἐκφωνῶ.

87

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

88

Πῆγες εἰς τὸ Μεσολόγγι
τὴν ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ,
μέρα ποὺ ἄνθισαν οἱ λόγγοι
γὰ τὸ τέκνο τοῦ Θεοῦ.

Σοῦ 'λθε ἔμπρὸς λαμποκοπώντας
 ἢ Ὁρησκεία μ' ἓναν σταυρό,
 καὶ τὸ δάκτυλο κινώντας
 ὅπου ἀνεῖ τὸν οὐρανό,

«σ' αὐτό», ἐφώναξε, «τὸ χῶμα
 στάσου ὁλόρθη, Ἐλευθεριά!».
 Καὶ φιλώντας σου τὸ στόμα
 μπαίνει μὲς στὴν ἐκκλησιά.

Εἰς τὴν τράπεζα σιμώνει,
 καὶ τὸ σύγνεφο τὸ ἀχνὸ
 γύρω γύρω τῆς πυκνώνει
 ποὺ σκορπáει τὸ θυμιατό.

Ἀγρικáει τὴν ψαλμωδία
 ὅπου ἑδίδαξεν αὐτή·
 βλέπει τὴ φωταγωγία
 στοὺς Ἀγίους ἔμπρὸς χυτή.

Ποιοὶ εἶν' αὐτοὶ ποὺ πλησιάζουν
 μὲ πολλὴ ποδοβολή,
 κι ἄρματ', ἄρματα τaráζουν;
 Ἐπετάχτηκες ἐσύ!

Ἄ, τὸ φῶς ποὺ σὲ στολίζει,
 σὰν ἡλίου φεγγοβολή,
 καὶ μακρίθεν σπινθηρίζει,
 δὲν εἶναι, ὄχι, ἀπὸ τῆ γῆ.

Λάμπιν ἔχει ὅλη φλογώδη
 χεῖλος, μέτωπο, ὀφθαλμός·
 φῶς τὸ χέρι, φῶς τὸ πόδι,
 κι ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς.

Τὸ σπαθὶ σου ἀντισηκώνεις,
 τρία πατήματα πατᾶς,
 σὰν τὸν πύργο μεγαλώνεις,
 κι εἰς τὸ τέταρτο κτυπᾶς.

97

Μὲ φωνὴ ποῦ καταπεῖθει
προχωρώντας ὁμιλεῖς·
«Σήμερ', ἄπιστοι, ἐγεννήθη,
ναί, τοῦ κόσμου ὁ Λυτρωτής.

98

Αὐτὸς λέγει, ἀφοκρασθεῖτε
«Ἐγὼ εἶμ' Ἄλφα, Ὡμέγα ἐγώ·
πέστε, ποῦ θ' ἀποκρυφθεῖτε
ἐσεῖς ὅλοι, ἂν ὀργισθῶ;

99

Φλόγα ἀκοίμητὴν σας βρέχω,
πού, μ' αὐτὴν ἂν συγκριθεῖ
κείνη ἢ κάτω ὅποῦ σας ἔχω,
σὰν δροσιὰ θέλει νὰ βρεθῇ.

100

Κατατρώγει, ὥσὰν τὴ σχίζα,
τόπους ἄμετρα ὑψηλοῦς,
χῶρες, ὄρη ἀπὸ τὴ ρίζα,
ζῶα καὶ δέντρα καὶ θνητούς

101

Καὶ τὸ πᾶν τὸ κατακαίει,
καὶ δὲν σώζεται πνοή,
πάρεξ τοῦ ἄνεμου ποῦ πνέει
μὲς στὴ στάχτη τὴ λεπτή»».

102

Κάποιος ἤθελε ἐρωτήσῃ
Τοῦ θυμοῦ Τοῦ εἶς' ἀδελφή;
Ποιὸς εἶν' ἄξιος νὰ νικήσῃ
ἢ μὲ σὲ νὰ μετρηθῇ;

103

Ἦ γῆ αἰσθάνεται τὴν τόση
τοῦ χεριοῦ σου ἀνδραγαθιά,
ποῦ ὅλην θέλει νὰ θανατώσῃ
τὴ μισόχριστη σπορά.

104

Τὴν αἰσθάνονται καὶ ἀφρίζουν
τὰ νερά, καὶ τ' ἀγρικῶ
δυνατὰ νὰ μουρμουρίζουν
σὰν ρυάζετο θηριό.

105

Κακορίζικοι, ποὺ πᾶτε
τοῦ Ἀχελώου μέσ στη ροή
καὶ πιδέξια πολεμᾶτε
ἀπὸ τὴν καταδρομὴ

106

νὰ ἀποφύγετε; Τὸ κύμα
ἔγινε ὅλο φουσκωτό·
ἐκεῖ εὐρήκατε τὸ μνημα
πρὶν νὰ εὐρεῖτε ἀφανισμό.

107

Βλασφημᾷ, σκούζει, μουγκρίζει
κάθε λάρυγγας ἐχθροῦ,
καὶ τὸ ρεῦμα γαργαρίζει
τὲς βλασφήμιες τοῦ θυμοῦ.

108

Σφαλερὰ τετραποδίζουν
πλῆθος ἄλογα, καὶ ὀρθὰ
τρομασμένα χλιμιντρίζουν
καὶ πατοῦν εἰς τὰ κορμιά.

109

Ποιὸς στὸ σύντροφον ἀπλώνει
χέρι, ὥσὰν νὰ βοηθηθῇ·
ποιὸς τὴ σάρκα τοῦ δαγκώνει
ὅσο ποὺ νὰ νεκρωθῇ.

110

Κεφαλὰς ἀπελπισμένες,
μὲ τὰ μάτια πεταχτά,
κατὰ τ' ἄστρα σηκωμένες
γὰ τὴν ὕστερη φορὰ.

111

Σβιέται -αὐξαίνοντας ἡ πρώτη
τοῦ Ἀχελώου νεροσυρμή-
τὸ χλιμίντρισμα καὶ οἱ κρότοι
καὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ γογγυσμοί.

112

Ἔτσι ν' ἄκουα νὰ βουίξη
τὸν βαθὺν Ὠκεανό,
καὶ στὸ κύμα του νὰ πνίξη
κάθε σπέρμα ἀγαρηνό!

113

Καὶ ἐκεῖ ποῦ 'ναι ἡ Ἁγία Σοφία
μὲς στοὺς λόφους τοὺς ἐπτά,
ὅλα τ' ἄψυχα κορμιά,
βραχοσύντριφτα, γυμνά,

114

σωριασμένα νὰ τὰ σπρώξῃ
ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ,
κι ἀπ' ἐκεῖ νὰ τὰ μαζώξῃ
ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φεγγαριοῦ.

115

Κάθε πέτρα μνήμα ἄς γένει,
κι ἡ Θρησκεία κι ἡ Ἐλευθεριὰ
μ' ἀργὸ πάτημα ἄς πηγαίνει
μεταξύ τους καὶ ἄς μετρᾷ.

116

Ἕνα λείψανο ἀνεβαίνει
τεντωτό, πιστομητό,
κι ἄλλο ξάφνου κατεβαίνει
καὶ δὲν φαίνεται, καὶ πλιὸ

117

καὶ χειρότερα ἀγριεύει
καὶ φουσκώνει ὁ ποταμός·
πάντα, πάντα περισσεύει·
πολὺ φλοίσβισμα καὶ ἀφρός.

118

Ἄ, γιατί δὲν ἔχω τώρα
τὴ φωνὴ τοῦ Μωυσῆ;
Μεγαλόφωνα τὴν ὥρα
ὅπου ἐσβιοῦντο οἱ μισητοί,

119

τὸν Θεὸν εὐχαριστοῦσε
στοῦ πελάου τὴ λύσσα ἐμπρός,
καὶ τὰ λόγια ἠχολογοῦσε
ἀναρίθμητος λαός.

120

Ἀκλουθάει τὴν ἁρμονία
ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἀαρῶν,
ἡ προφήτισσα Μαρία,
μ' ἓνα τύμπανο τερπνὸν

121

καὶ πηδοῦν ὅλες οἱ κόρες
μὲ τσ' ἀγκάλες ἀνοικτές,
τραγουδώντας, ἀνθοφόρες,
μὲ τὰ τύμπανα κι ἐκειές.

122

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόφι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι
ποὺ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

123

Εἰς αὐτήν, εἶν' ξακουσμένο,
δὲν νικιέσαι ἐσὺ ποτέ·
ὅμως, ὄχι, δὲν εἶν' ξένο
καὶ τὸ πέλαγο γιὰ σέ.

124

Τὸ στοιχεῖον αὐτὸ ξαπλώνει
κύματ' ἄπειρα εἰς τὴ γῆ,
μὲ τὰ ὅποια τὴν περιζώνει,
κι εἶναι εἰκόνα σου λαμπρή.

125

Μὲ βρυχίσματα σαλεύει
ποὺ τρομάζει ἡ ἀκοή·
κάθε ξύλο κινδυνεύει
καὶ λιμνιώνα ἀναζητεῖ.

126

Φαίνεται' ἔπειτα ἡ γαλήνη
καὶ τὸ λάμψιμο τοῦ Ἥλιου,
καὶ τὰ χρώματα ἀναδίνει
τοῦ γλαυκότετου οὐρανοῦ.

127

Δὲν νικιέσαι, εἶν' ξακουσμένο,
στὴν ξηρὰν ἐσὺ ποτέ·
ὅμως ὄχι δὲν εἶν' ξένο
καὶ τὸ πέλαγο γιὰ σέ.

128

Περνοῦν ἄπειρα τὰ ξάρτια,
καὶ σὰν λόγγος στριμωχτὰ
τὰ τρεχούμενα κατάρτια,
τὰ ὀλοφούσκωτα πανιά.

129

Σὺ τὲς δύνამές σου σπρώχνεις,
καὶ ἀγκαλὰ δὲν εἶν' πολλές,
πολεμώντας, ἄλλα διώχνεις,
ἄλλα παίρνεις, ἄλλα καῖς.

130

Μ' ἐπιθυμία νὰ τηράζης
δυὸ μεγάλα σὲ θωρῶ,
καὶ θανάσιμον τινάζεις
ἐναντίον τους κεραυνό.

131

Πιάνει, αὐξαίνει, κοκκινίζει,
καὶ σηκώνει μιὰ βροντή,
καὶ τὸ πέλαο χρωματίζει
μὲ αἱματόχρωμη βαφή.

132

Πνίγοντ' ὅλοι οἱ πολεμάρχοι
καὶ δὲν μνέσκει ἓνα κορμί·
χαίρου, σκιὰ τοῦ Πατριάρχη,
ποῦ σὲ πέταξαν ἐκεῖ.

133

Ἐκρυφόσμιγαν οἱ φίλοι
μὲ τσ' ἐχθρούς τους τὴ Λαμπρή,
καὶ τοὺς ἔτρεμαν τὰ χεῖλη
δίνοντάς τὰ εἰς τῷ φιλῖ.

134

Κειὲς τὲς δάφνες ποῦ ἐσκορπίστε
τῶρα πλέον δὲν τὲς πατεῖ,
καὶ τὸ χέρι ὁποῦ ἐφιλήστε
πλέον, ἅ, πλέον δὲν εὐλογεῖ.

135

Ὅλοι κλάψτε· ἀποθαμένος
ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησιᾶς·
κλάψτε, κλάψτε· κρεμασμένος
ὥσάν νὰ 'τανε φονιάς!

136

Ἐχει ὁλάνοικτο τὸ στόμα
π' ὥρες πρῶτα εἶχε γευθεῖ
τ' Ἅγιον Αἶμα, τ' Ἅγιον Σῶμα·
λὲς πῶς θὲ νὰ ξαναβγῇ

137

ἢ κατάρα ποῦ εἶχε ἀφήσει,
λίγο πρὶν νὰ ἀδικηθῇ,
εἰς ὅποιον δὲν πολεμήσει
καὶ ἡμπορεῖ νὰ πολεμῇ.

138

Τὴν ἀκούω, βροντάει, δὲν παύει
εἰς τὸ πέλαγο, εἰς τὴ γῆ,
καὶ μουγκρίζοντας ἀνάβει
τὴν αἰώνιαν ἀστραπή.

139

Ἡ καρδιὰ συχνοσπαράζει.
Πλὴν τί βλέπω; Σοβαρὰ
νὰ σωπάσω μὲ προστάζει
μὲ τὸ δάκτυλο Ἡ Θεά.

140

Κοιτάει γύρω εἰς τὴν Εὐρώπη
τρεῖς φορές μ' ἀνησυχία·
προσηλώνεται κατόπι
στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀρχινᾷ:

141

«Παλληκάρια μου, οἱ πολέμοι
γιά σας ὅλοι εἶναι χαρά,
καὶ τὸ γόνα σας δὲν τρέμει
στοὺς κινδύνους ἐμπροσθᾶ.

142

Ἀπ' ἐσᾶς ἀπομακραίνει
κάθε δύναμη ἐχθρική,
ἀλλὰ ἀνίκητη μιὰ μένει
ποῦ τὲς δάφνες σας μαδεῖ.

143

Μία, ποῦ ὅταν ὥσ' ἀν λύκοι
ξαναρχόστενε ζεστοί,
κουρασμένοι ἀπὸ τὴ νίκη,
ᾄχ, τὸν νοῦ σᾶς τυραννεῖ.

144

Ἡ Διχόνοια ποῦ βαστάει
ἓνα σκῆπτρο ἢ δολερὴ
καθενὸς χαμογελάει,
«πάρ' το», λέγοντας, «καὶ σύ.»

145

Κειὸ τὸ σκῆπτρο ποὺ σᾶς δείχνει
ἔχει ἀλήθεια ὠραία θωριά·
μὴν τὸ πιάστε, γιατί ρίχνει
εἰςὲ δάκρυα θλιβερά.

146

Ἀπὸ στόμα ὁποῦ φθονάει,
παλληκάρια, ἅς μὴν πωθεῖ,
πῶς τὸ χέρι σας κτυπάει
τοῦ ἀδελφοῦ τὴν κεφαλὴ.

147

Μὴν εἰποῦν στὸ στοχασμό τους
τὰ ξένα ἔθνη ἀληθινά:
«Ἐὰν μισοῦνται ἀνάμεσό τους
δὲν τοὺς πρέπει ἐλευθεριά».

148

2. Τέτοια ἀφήστενε φροντίδα·
ὅλο τὸ αἷμα ὁποῦ χυθεῖ
γιὰ θρησκεία καὶ γιὰ πατρίδα
ὅμοιαν ἔχει τὴν τιμὴν.

149

Στὸ αἷμα αὐτό, ποὺ δὲν πονεῖτε
γιὰ πατρίδα, γιὰ θρησκεία,
σᾶς ὀρκίζω, ἀγκαλισθεῖτε
σὰν ἀδέλφια γκαρδιακά.

150

Πόσο λείπει, στοχασθεῖτε,
πόσο ἀκόμη νὰ παρθῇ·
πάντα ἢ νίκη, ἂν ἐνωθῇτε,
πάντα ἐσᾶς θ' ἀκολουθεῖ.

151

Ὡ ἀκουσμένοι εἰς τὴν ἀνδρεία,
καταστήστε ἕναν Σταυρὸ
καὶ φωνάξετε μὲ μία:
«Βασιλεῖς, κοιτάξτ' ἐδῶ!

152

Τὸ σημεῖον ποὺ προσκυνᾶτε
εἶναι τοῦτο, καὶ γι' αὐτὸ
ματωμένους μᾶς κοιτᾶτε
στὸν ἀγῶνα τὸν σκληρό.

153

Ἀκατάπαυστα τὸν βρίζουν
τὰ σκυλιὰ καὶ τὸν πατοῦν
καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀφανίζουν,
καὶ τὴν πίστι ἀναγελοῦν.

154

Ἐξ αἰτίας τοῦ ἐσπάρθη, ἐχάθη
αἷμα ἀθῶο χριστιανικό,
ποῦ φωνάζει ἀπὸ τὰ βάθη
τῆς νυκτός: Νὰ ἐκδικηθῶ.

155

Δὲν ἀκοῦτε, ἐσεῖς εἰκόνες
τοῦ Θεοῦ, τέτοια φωνή;
Τώρα ἐπέρασαν αἰῶνες
καὶ δὲν ἔπαυσε στιγμή.

156

Δὲν ἀκοῦτε; Εἰς κάθε μέρος
σὰν τοῦ Ἰβελ καταβοᾶ·
δὲν εἶν' φύσημα τοῦ ἀέρος
ποῦ σφυρίζει εἰς τὰ μαλλιά.

157

Τί θὰ κάμετε; Θ' ἀφήστε
νὰ ἀποκτήσωμεν ἐμεῖς
λευθεριάν, ἢ θὰ τὴν λύστε
ἐξ αἰτίας πολιτικῆς;

158

Τοῦτο ἀνίσως μελετᾶτε
ἰδοὺ ἐμπρός σας τὸν Σταυρό:
Βασιλεῖς, ἐλᾶτε, ἐλᾶτε,
καὶ κτυπήσετε κι ἐδῶ!»